

використанням кадрового потенціалу, піднести на новий рівень його розвиток в перспективі.

Література:

1. Статистичний щорічник України за 2013 рік. [Електронний ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Системні вади ринку праці України та пріоритети його реформування / за ред. А.Я. Жаліла. – К., НІСД, 2010. – 47с.
3. Олійник О. Діловий клімат та реформи – очікування українського бізнесу у 2015 році./ О.Олійник, О.Кузяків, І. Федець. [Електронний ресурс]: http://www.ier.com.ua/files/publications/Special_research/2015_Dilova_dumka_IER.pdf.
4. Ринок праці у 2014 році. Доповідь Державної служби статистики[Електронний ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Котис Н.В., к.е.н., викладач,
Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ СЕКТОРА ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ У СУСПІЛЬНОМУ ВІДТВОРЕННІ

Сектор домашніх господарств – сукупність інституційних одиниць (домогосподарств), які крім реалізації традиційних функцій споживання, заощадження, інвестування, відтворення населення, виступають власниками і постачальниками економічних ресурсів у національну економіку. Володіючи факторами виробництва, значна частина домогосподарств здійснює господарську діяльність, тобто продукує товари та надає послуги як самостійний виробник. Сектор домашніх господарств як одна з основних складових економічної системи, перебуває у постійних взаємозв'язках з державним та іншими секторами економіки. Така співпраця базується на взаємній рівності зусиль, чіткості, прозорості та узгодженості рішень і дій, доступності до інформації.

Для визначення ролі сектору домашніх господарств у відтворенні національної економіки, його доцільно досліджувати, у першу чергу, з макроекономічної точки зору. Адже у цьому процесі сектор домашніх господарств у є базовим елементом на усіх ринках: на ринку праці – як працедавець; на фінансовому ринку – як учасник операцій з цінними паперами, готівкою; на споживчому ринку – як

споживач товарів і послуг; на ресурсному ринку – як власник і продавець ресурсів. Як і інші сектори економічної системи, він має специфічний склад інституційних одиниць (індивід, група осіб, сім'я, некорпоративні підприємства) та специфічні функції (задоволення власних потреб, виробництво товарів та послуг), а також особливі джерела ресурсів (заробітна плата, доходи від власності, трансферти, проценти, прибутки від реалізації товарів та послуг) [1, с. 8].

Здійснений макроекономічний аналіз сектору домашніх господарств дозволяє констатувати, що його діяльність суттєво відрізняється від інших секторів економіки. Сектор домашніх господарств виступає власником і постачальником економічних ресурсів, проте, його внесок у створення валового внутрішнього продукту (ВВП) порівняно із іншими секторами економіки невеликий.

Аналіз динаміки частки валової доданої вартості секторів економіки (ВДВ) у ВВП показав, що частка ВДВ сектору домашніх господарств зросла з 15,6% у 2005 р. до 22,5% у 2013 році. Упродовж 2005-2013 рр. на сектор домашніх господарств припадало у середньому 53% валового наявного доходу [2]. Після перерозподілу доходів, інституції сектору домашніх господарств отримують ще й додаткові засоби (трансферти), тому їх наявні ресурси значно збільшується. Згідно макроекономічних оцінок найбільшу частку кінцевих споживчих видатків у вітчизняній економіці традиційно здійснює сектор домашніх господарств (63% - 71% у 2010-2013 роках). Тоді як частка валових заощаджень сектору домогосподарств у валовому доході незначна (15-8% у 2010-2013 роках [2;3]).

Проведений макро- та мікроекономічний аналіз функціонування сектору домашніх господарств засвідчує, що вклад сектору у процеси виробництва, розподілу та перерозподілу доходів, споживання і заощадження у національній економіці постійно збільшується, попри однозначну тенденцію до зменшення кількості домогосподарств, зменшення їх середнього розміру, активізацію виїзду за кордон. Це обумовлено активізацією виробничої функції домогосподарств, яка частково носить неформальний характер. Водночас, більш важливою функцією сектору домашніх господарств залишається не виробництво, а пропозиція факторів виробництва на відповідних ринках, диверсифікація діяльності з метою отримання різного виду прибутків за умов невизначеності інституційного середовища. Характерною є більша концентрація наявних доходів у секторі домашніх господарств ніж у секторі фінансових та

нефінансових корпорацій, що супроводжується більш високим темпом зростання споживчого попиту над темпом інвестиційного попиту та тенденцією до формування споживчої моделі розвитку.

Здійснені оцінки розвитку домогосподарств засвідчили, що за рахунок потенціалу саморозвитку за даних інституціональних умов сектор домашніх господарств не зможе займати належне місце у системі національної економіки, яке відповідає взірцю європейських країн. Це вимагає зосередження уваги, в першу чергу, на активізації участі сектору у суспільному відтворенні, удосконаленні механізмів підтримки життєдіяльності домогосподарств, оптимізації їх споживчих витрат і заощаджень.

Для активізації участі сектору домашніх господарств у суспільному відтворенні обґрунтовано необхідність використання таких інструментів: створення ефективного інституту фінансового посередництва в організації залучення грошових ресурсів домогосподарств до інвестиційного процесу; інтенсивна підтримка активної поведінки домогосподарств на усіх ринках; розвиток інвестиційного потенціалу домашніх господарств; розширення небанківського сегменту фінансового ринку; зміни у системі оплати праці у напрямку її підвищення пропорційно продуктивності та виведення з тіні; удосконалення системи страхування; підтримка підприємництва, виробничої діяльності економічно перспективних домогосподарств, розвиток сімейного бізнесу; оптимізація оподаткування; регулювання відносин власності на землю.

Література:

1. Ціщик Н.В. Сектор домогосподарств у сучасній економічній системі: теоретичні та емпіричні аспекти / А.Ф. Мельник, Н.В. Ціщик // Вісник Тернопільського національного університету. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – №3. – С. 7 – 21
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Офіційний сайт Національного банку України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.bank.gov.ua.

Костецька І.І., к.е.н., в.о. доцента,
Львівський національний аграрний університет

РОЗВИТОК ФОРМ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасне планування полягає у творчому осмисленні подальшого розвитку підприємства, що відповідає вимогам успішної підприємницької діяльності. Основним змістом планування є підвищення продуктивності й ефективності роботи підприємства. Відомий учений у цій сфері П. Друккер підкреслив, що результативність є наслідком того, що “робляться потрібні і правильні речі”. А ефективність є наслідком того, що “ці речі створюються правильно” [3, с. 65].

Розробкою і вдосконаленням методики складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей займаються вітчизняні й зарубіжні вчені. На думку Р. Шпека, бізнес-план перетворюється на певний товар, продаж якого повинен забезпечити максимально можливий прибуток. Крім того, вчений вважає, що, на відміну від традиційного плану економічного і соціального розвитку підприємства, бізнес-план враховує не тільки внутрішні цілі підприємницької організації, а й зовнішні цілі суб'єктів системи бізнес-планування, які можуть бути корисні для нової справи [6, с. 5]. А. Пелих своєю чергою стверджує, що бізнес-план є важливим засобом комунікації в контактах з банками, інвесторами, клієнтами, покупцями і партнерами [4, с. 285]. М. Горохов визначив бізнес-план як інструмент технічної, організаційно-економічної, фінансової, управлінської справи, включаючи взаємовідносини з банками та інвестиційними організаціями, посередниками, споживачами [1, с. 115]. Ю. Потійко розглядає бізнес-план як програму діяльності організації, яка вміщує план заходів для досягнення поставлених цілей, оцінку майбутніх доходів і витрат [5, с. 43].

На нашу думку, варто звернути увагу на специфічні види підприємницького документа. Можна скласти спеціальні (скорочені) бізнес-плани для певного кола зацікавлених осіб, а також бізнес-плани розвитку конкретного регіону для органів із бюджетними повноваженнями [2, с. 24]. Стосовно певного регіону потрібно використовувати бізнес-карту. Бізнес-карта – джерело інформації про економічний, виробничий та ринковий потенціал, забезпечення інфраструктурою певного регіону та прогноз його економічного